

## **Kjolväskan – praktisk prydnad med variationer**

Kjolväskan (kjolsäcken, kjolfickan) har sitt ursprung i den medeltida modedräkten. Den bars vid bältet eller i band runt midjan under kläderna och var i första hand en praktisk dräktdetalj som var avsedd att rymma småsaker som kunde vara bra att ha nära till hands. I den folkliga dräkten kom kjolväskan att leva vidare och därmed utvecklas på många olika sätt. Vid sidan av en enkel påsliknande modell som bars under förklädet eller kjolen uppstod nya former med rik utsmyckning och påkostad upphängningsanordning. Dessa kjolväskor var givetvis avsedda att bäras synliga och på så sätt förhöja dräktens status.

I min presentation vill jag koncentrera mig på den utsmyckade, spektakulära kjolväskan med utgångspunkt i ett omfattande material som bevarats från Hälsingland. Kjolväskorna är tillverkade under en dryg hundraårsperiod med de äldsta exemplaren från 1700-talets slut. De kan delas in i två huvudtyper: öppna fickor med en upphängningskrok som hakades fast i kjollinningen alternativt väskor med låsförsedd metallbygel som även den försetts med krok för upphängning i linningen. Den synliga framsidan är vanligtvis tillverkad av vadmal eller kläde medan skinn använts till väskans baksida samt kantningar.

Gemensamt för båda väsktyperna är framsidans rika och varierade utsmyckning i en mängd olika tekniker och former. Det kan vara frågan om broderi eller applicerade formskurna tygbitar i flera färger. På ett betydande antal väskor har applikationerna konturerats med nedsydd tenntråd som för tankarna till samisk tradition.

De frågeställningar jag vill uppehålla mig vid och som tills vidare är obesvarade, kretsar kring kjolväskornas gåtfulla motivvärld, möjliga förlagor, inspirationskällor och utvecklingslinjer. Det är heller inte utrett vilka tillverkarna var.